

Evropska politika in skladi za omilitev podnebnih sprememb

Portorož, 5. 11. 2024

mag. Gabriel Mezang Nkodo

MKRR, Direktorat za kohezijo

VSEBINA

- I. KOHEZIJSKA POLITIKA EU IN PODNEBNE SPREMEMBE
- II. PROGRAM EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE 2021-2027
- II. POGOJI PODPORE UKREPOV ZA BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJE NANJE
- III. MEHANIZMI IN INSTRUMENTI EKP ZA FINANČNO PODPORO PODNEBNIM UKREPOM
- IV. RAZMISLEKI O PRIHODNJEM IZVAJANJU KOHEZIJSKE POLITIKE

Kohezijska politika EU in podnebne spremembe

- Podnebne spremembe in degradacija okolja ogrožajo obstoj Evrope in sveta.
- Evropski zeleni dogovor je ključ do podnebno nevtralne in trajnostne EU. S tem dogovorom si prizadevamo, da bi Evropa postala prva podnebno nevtralna celina do leta 2050.
- Evropski zeleni dogovor bo financiran s tretjino naložb v višini 1 800 milijard evrov iz instrumenta za okrevanje NextGenerationEU in iz sedemletnega proračuna EU.
- Večletni finančni okvir 2021–2027 igra ključno vlogo v boju proti podnebnim spremembam v EU. Je pomembno politično orodje za podporo dolgoročno strateško agendo EU, vključno z njenimi podnebnimi cilji.

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027

- Program EKP 21-27 namenja veliko pozornosti podnebnim ciljem, z alokacijo najmanj 37% sredstev KS in najmanj 30% sredstev ESRR.
- Aktivnosti v zvezi s podnebnimi spremembami se izvajajo s podporo ukrepov v okviru posebnih specifičnih ciljev, zlasti za:
 - ✓ Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij;
 - ✓ prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje tveganja nesreč ter odpornosti.
- Program EKP 21-27 podnebnim ciljem namenja **več kot milijardo evrov EU sredstev** (k temu je treba prišteti Slo udeležbo in druga nacionalna ter zasebna sredstva).

Pogoji podpore ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

- Pri načrtovanju ukrepov slediti relevantnim evropskim in nacionalnim strategijam (pravnim okvirjem EU) ter merilom za izbor operacij v okviru Programa EKP 21-27.
- Merila za izbor določajo osnovne pogoje za ugotavljanje upravičenosti ukrepov na ravni opredeljenih specifičnih ciljev in se upoštevajo pri izboru posameznega ukrepa/operacije.
- ☒Upoštevajo se horizontalna oz. trajnostna načela, ki so opredeljena na ravni uredb EU.
- Načelo, da se ne škoduje bistveno (DNSH) je horizontano načelo, s katerim se zagotavlja trajnost naložb v okviru 6 okoljskih ciljev.
- V zvezi s podnebnimi spremembami je potrebni zagotoviti krepitev podnebne odpornosti podprtih naložb v infrastrukturo (t.i. Climate Proofing).

Projekti EKP 21-27: SOVIR – PRIMER 1

Nadgradnja sistema za opozarjanje in osveščanje na vremensko pogojene izredne razmere ter prilagajanje nanje v spremenjenem podnebjju

- Upravičenec: Agencija RS za okolje
- Vsebinski okvir:
 - ✓ obveščanje in opozarjanje javnosti z namenom zmanjšanja naravne ogroženosti ljudi in zaščite njihovega premoženja ob vremensko pogojenih naravnih nesrečah;
 - ✓ razvoj in nadgradnja orodja za učinkovito obveščanje in opozarjanje pred nevarnimi meteorološkimi, hidrološkimi in oceanografskimi razmerami in izrednimi dogodki;
 - ✓ nadgradnja merilne in informacijske infrastrukture za stalno spremljanje in napovedovanje meteoroloških, hidroloških in oceanografskih razmer.

Projekti EKP 21-27: PRIMER 2

Ukrepi URSZR za odziv na podnebno pogojene nesreče

- Upravičenec: Uprava RS za zaščito in reševanje
- Vsebinski okvir:
 - ✓ zagotavljanje pogojev za učinkovit, pravočasen in varen odziv v primeru podnebno pogojenih nesreč;
 - ✓ nakup opreme in zagotovitev infrastrukture za podporo delovanja enot za odziv na podnebno pogojene nesreče (specializirana oprema in tehnična sredstva za odziv na poplave, požare, žled);
 - ✓ oblikovanje programov usposabljanja delovnim enotam URSZR.

Projekti EKP 21-27: Ukrepi URSZR za odziv na podnebno pogojene nesreče (v pripravi)

- Upravičenec: Uprava RS za zaščito in reševanje
- Vsebinski okvir:
 - ✓ zagotavljanje pogojev za učinkovit, pravočasen in varen odziv v primeru podnebno pogojenih nesreč;
 - ✓ nakup opreme in zagotovitev infrastrukture za podporo delovanja enot za odziv na podnebno pogojene nesreče (specializirana oprema in tehnična sredstva za odziv na poplave, požare, žled);
 - ✓ oblikovanje programov usposabljanja delovnim enotam URSZR.

Mehanizmi in instrumenti EKP za finančno podporo podnebnim ukrepom

- Skladi EU, ki se izvajajo v okviru deljenega upravljanja: Evropski sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad, Sklad za pravični prehod (SPP);
- Program LIFE za okoljske in podnebne ukrepe: za načrtovanje strateških integriranih in naravovarstvenih projektov, tudi v sinergiji s projekti, ki se financirajo v okviru Obzorja Evropa;
- Sredstva za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg)
- Platforme EU za prehod, kot npr.: platforma trajnostne prehode - C4T (Cohesion for Transitions): za podporo pri načrtovanju tehničnih rešitev.

Razmisleki o prihodnjem izvajanju kohezijske politike – KAJ LAHKO STORIMO?

- Kot posameznik: omejevanje lastnega ogljičnega odtisa?
- Kot družba: ustvarjanje pogojev za bolj učinkovito prilagajanje podnebnim spremembam (implementacija nacionalne Strategije prilagajanja podnebnim spremembam)?
- Kot civilizacija: oblikovanje skupnih politik prilagajanja podnebnim spremembam, z vključevanjem vseh relevantnih akterjev na svetovni ravni?
- Z vidika priprave za KP 2028-2034:
 - ✓ Sprejetje nacionalne strategije za zaščito obalnega pasu;
 - ✓ Prioritizacija oz. fokusna obravnava nujnih ukrepov (tako gradbenih kot negradbenih ukrepov) za oblikovanje akcijskih načrtov in učinkovitejšo porabo razpoložljivih EU in nacionalnih sredstev;
 - ✓ Sodelovanje v razpravah o kohezijski politiki za obdobje 2028-2034 z namenom dviga ozaveščenosti tako politike kot širše javnosti o škodljivih posledicah dviga morske gladine;
 - ✓ itd...

„Življenje je 10% tistega, kar se nam zgodi in 90% tistega, kako se na to odzovemo“

Charles Swindoll

